

TEZĂ DE DOCTORAT
DOMENIUL: ARTE VIZUALE

FOTOGRAFIA ANALOGICĂ ÎN ARTA CONTEMPORANĂ

Coordonator științific:

Prof.univ.dr. Alexandru Jakabhazi

Student - doctorand:

Lórinco Inez

Rezumat

Din momentul creării sale și până în prezent, fotografia a fost mereu în căutarea sinelui, punând mereu noi întrebări despre locul ei, la ce este bună, ce vrea, cum vrea, dacă are un loc în artă, ce formă ia și multe, multe altele. Întrebarea pe care o abordez în acest proces de cercetare și de creație se referă la o anumită ramură a fotografiei, care ridică și multe alte aspecte cu întrebări mai mici. Întrebarea mea principală este de ce fotografia analogică a redevenit la modă la începutul anilor 2020, în contrast cu cea digitală și ce vede generația de tineri maturi din această perioadă la această tehnică. Pornind de la această întrebare principală, au fost ridicate alte întrebări mai mărunte cu privire la fotografia analogică: care este scopul fotografierii pe film, fotograful este ghidat de intenții artistice sau doar îndeplinește o modă, ceea ce ridică problema calității subiectelor alese și justificarea cunoștințelor tehnice ale fotografiei analogice în fața ascensiunii instrumentelor digitale moderne. În timp ce instrumentele de imagistică digitală devin încet-încet nenumărate, m-am întrebat de ce unii oameni încă mai aleg să folosească o tehnică de imagistică analogică, veche și depășită. Ce motive a determinat acest grup să treacă de la fotografia compactă, simplă și rapidă cu telefonul mobil la exact opusul acesteia, care este greoaie, consumatoare de timp și limitată în ceea ce privește numărul de fotografii pe care le poate face. Încercările de a răspunde la aceste întrebări au luat în principal forma de interviuri, în cadrul cărora am intervievat două grupuri țintă diferite în două etape, ale căror rezultate le prezint în capitolul cinci al acestei lucrări.

Lucrarea este împărțită în cinci capitole, fiecare dintre acestea fiind organizat în jurul proceselor fotografice analogice și alternative, în funcție de diferite abordări. De la început până la sfârșit, lucrarea își restrânge subiectul sub forma unei pâlnii, pornind de la o perspectivă foarte

largă și ajungând la niveluri din ce în ce mai înguste, aproape personale, pentru a explora existența fotografiei analogice în paleta activităților moderne.

În ultimul capitol, descriu procesul de creare a photobook-urilor, fotografiilor și imaginilor produse în timpul formării, prezint lucrările și de asemenea, descriu seria finală de jurnale foto care au fost în cele din urmă produse ca lucrare de doctorat. Voi prezenta o lucrare pe care am realizat-o în timp ce studiam tehnica cianotipiei, o carte foto experimentală realizată în cadrul unei tabere de creație și o carte cu cianotipii pentru o expoziție națională, toate acestea fiind incluse în subcapitolul dedicat fotobook-urilor realizate cu procedee fotografice alternative. Voi prezenta apoi albumele foto în stil scrapbook care se bazează pe interviurile menționate mai sus. Patru scrapbook-uri, trei cu legătorie japoneză și unul cu legătorie coptă, au fost create cu ajutorul părerilor celor aproximativ 70 de persoane intervievate și a fotografiilor pe care acestea le-au oferit. În subcapitolele de mai jos, vor fi prezentate rezultatele interviurilor, cum, de ce și în ce mod reveniseră grupurile intervievate se întorc la filmul de 35 mm sau 120 mm pentru a crea o imagine, în contrast cu sau în plus față de digital. Realizarea de scrapbook-uri folosind tehnica colajului a fost o pregătire excelentă pentru construirea și crearea lucrării finale. Deoarece cu aceste patru cărți aflasem deja care erau limitele genului, ce mai trebuia îmbunătățit și schimbat, am putut completa lucrarea finală. În ultimele subcapitole, voi scrie despre detaliile seriei experimentale de jurnale fotografice Cartierul, despre structura fiecăruia dintre cele patru jurnale din serie, despre realizarea tehnică a fotografiilor pe care le conțin, iar în final, în câteva rânduri, voi rezuma ceea ce vedem, cum s-a realizat și de ce a fost creat jurnalul foto Nord, Sud, Est și Vest. Seria Cartierul include tehnicile fotografice experimentale și alternative discutate în capitolele precedente, cianotipia, fotograma, filmul de 35 mm, filmul de 120 mm și fotografia instant. Jurnalele sunt compuse dintr-o varietate de fotografii realizate cu ajutorul acestor tehnici, în încercarea de a manifesta reflecții personale în procesul de cunoaștere a unui nou loc de reședință. Tehnicile discutate în teză sunt astfel aduse la viață într-o lucrare de compoziție proprie, o serie de jurnale fotografice care capătă o formă de scrapbook prin abordări de colaj, lipire, decupare și utilizarea variată a materialelor.

Conținutul și conceptul seriei de cărți

Pentru a fi prezentat într-un mod atent și imaginativ, împărțirea spațiului și a mediului ales pe puncte cardinale oferă un drum simplu și ușor de parcurs. Punctele cardinale reprezintă cel mai elementar etalon de orientare, iar seria a fost creată în funcție de acestea. Oriunde în lume, estul este la fel de est. Nordul și sudul indică spre poliile Pământului (Polul Nord, Polul Sud), iar estul și vestul sunt determinate de direcția în care se rotește Pământul.

Pe lângă busolă, putem determina punctele cardinale și prin simpla poziție a Soarelui pe cer. Am învățat binecunoscuta zicală maghiară la lecțiile de geografie de la școală, când eram copii: „În fața mea se află nordul, în spatele meu e sudul, soarele apune în stânga mea și răsare în dreapta mea”.

În fiecare jurnal, imaginile și informațiile apar în ordinea în care ne îndepărtăm de locuință în direcția indicată. La începutul jurnalelor prezint de cele mai multe ori doar imagini de interior, surprinzând diferitele obiecte și spații importante ale apartamentului, ținând mereu cont de punctele cardinale ale casei. Ieșind din apartament, surprind detalii ale scării în anumite direcții, apoi curtea și restul spațiului pe măsură ce mă îndrept spre cele două poduri. La vest, Podul Carol I închide zona pe care vreau să o explorez, iar la est, granița pe care am marcat-o se extinde până la Podul Decebal. La sud și la nord, am trasat o graniță fictivă considerabil de aproape de strada și cartierul pe care le vizitez cel mai des și care poate fi o unitate iconică a zonei, respectiv străzii Szováta, cunoscută anterior sub numele de strada Apáca.

Paginile de gardă din fața jurnalelor includ, de asemenea, o hartă desenată de mână care arată ce zone vor fi prezentate pe restul paginilor jurnalului.

Clasificarea genului:

Este o serie deoarece cuprinde mai multe cărți, patru la număr. Este experimental pentru că tehnicile folosite nu au fost aplicate în mod tradițional. În imagini, în procesele fotografice se pot observa rezultatele unor manipulări întâmplătoare și intenționate, cum ar fi la Film Soup sau la Emulsion Lifting în cazul imaginilor polaroid. Poate fi categorisit ca un jurnal fotografic, deoarece abordează o temă mai personală, relația dintre casă, locuință și individ.

Prin intermediul fotografiei încep să cunosc locul în care locuiesc în prezent. Cartierul a fost complet necunoscut pentru mine, l-am descoperit în acest fel și am încercat să îi capturez caracteristicile, clădirile emblematice și peisajele prin intermediul aparatelor mele de fotografiat.

Aș dori să vă prezint jurnalele în câteva cuvinte, să vă povestesc despre problemele, trăirile, experiențele pe care le-am avut în timpul muncii, și despre utilizarea imaginilor și a tehnicilor.

Vest / W

În acest jurnal sunt surprinse peisajele, locurile, clădirile, elementele naturale și obiectele de la vest de locuință, folosind diverse experimente și tehnici fotografice. Cartea Vest, la fel ca și celelalte trei jurnale, a fost produsă cu legătura coptică, care a fost menționată de mai multe ori. Culoarea predominantă este verde și mai multe nuanțe de albastru, coperta este, de asemenea, verde pentru a se potrivi cu conținutul.

Majoritatea imaginilor au fost realizate pe peliculă de 35 mm, de obicei mai mult alb-negru, pe care fie le-am pictat, fie le-am modificat cu Film Soup. Pe lângă tipul filmului, o altă caracteristică a jurnalului de vest este că am inclus multe imagini Polaroid. Dintre cele mai de succes perechi de pagini, așa cum le numesc eu, "pagini violete". Este vorba de două imagini polaroid și o fotogramă subțire, care sunt plasate aproximativ în mijlocul jurnalului. Am legat cele două foi albe de hârtie cu o foaie purpurie, iar polaroidele și fotograma sunt plasate pe marginile acestei foi. Am ales elementele pentru a se potrivi cu tonurile imaginilor polaroid, astfel încât să evidențiez cât mai mult detaliile imaginilor. Reprezentarea frecventă a blocului de 10 etaje, în care se află și apartamentul, în diferite momente ale zilei și în diferite condiții de iluminare, evocă impresionismul, perioadă în care a lucrat și celebrul pictor Claude Monet, iar seria sa de picturi ale Catedralei din Rouen, în special, ar putea fi menționată ca un exemplu.

În acest jurnal de vest este singura imagine realizată cu tehnica lumen print. Lumen print este o tehnică care nu necesită nimic altceva decât lumina soarelui, lumină și hârtie fotografică fotosensibilă. Substanțele chimice sunt, de asemenea, componente neglijabile. Amprenta luminoasă pe care am realizat-o este o plantă uscată care a fost prezentată în fotogramele anterioare, acum în culori, în nuanțe de albastru-violet. Lumen print-ul a fost realizat în lumina soarelui din balconul apartamentului.

Est / E

Caracteristicile principale, reperate și clădirile din direcția estică sunt casa mov de pe strada Sovata, blocurile, atât cele mari, cât și cele mici, promenada din cealaltă parte a blocurilor mari și locul de joacă de pe promenadă, iar ultimul element, cel mai îndepărtat, podul Decebal și împrejurimile sale cu magazinul alimentar. Casa mov apare pe o pereche de pagini din jurnal, care este unică în zonă, deoarece este singura clădire care nu a fost demolată și înlocuită cu blocuri de patru până la zece etaje. Casa arată ca o mică insulă, o oază printre blocuri. Este o clădire foarte dominantă în cartier, deoarece, de când este în picioare, totul, casa, gardul, ghivecele cu plante, bordura etc., a fost vopsit în această culoare mov caracteristică.

Cealaltă unitate importantă spre est este locul de joacă, pe lângă care trec în fiecare zi. Acest loc de joacă este situat de-a lungul promenadei de pe malul râului Crișul, un spațiu colorat și vesel la poalele blocurilor înalte. Am observat de multe ori modul identic în care cele trei turnuri colorate ale toboganului se înalță paralel cu liniile blocurilor.

Sud / S

În acest jurnal se găsește și o fotogramă cu paharele de cristal, realizată prin expunerea unei imagini digitale cu ajutorul unui bliț.

Trăsătura dominantă a părții sudice este șirul de jardiniere albe din beton de pe malul Crișului, care este extrem de lung, deoarece urmărește râul pe aproape 2 km, dar acestea sunt întotdeauna goale pe această porțiune, așa că am amplasat aceste jardiniere pe o pagină goală.

O altă pereche de pagini sugerează, de asemenea, că imaginile de pe cele două pagini formează o pereche în funcție de o anumită caracteristică. În stânga se află o așa-numită fotografie "first of the roll" sau, după cum sugerează expresia, prima din rolă. Acest lucru se manifestă prin faptul că un sfert din imagine este o suprafață albă, conectată la partea figurativă, reprezentativă a fotografiei printr-o bandă de tranziție portocalie, în acest caz apa, cu blocul de deasupra ei. În dreapta se află un amestec de fotogramă și cianotip, într-un mod abstract. Cea mai vizibilă legătură între cele două imagini este partea verde din mijlocul despicăturii. Dacă am privi cu ochii întredeschiși la prima imagine de pe rolă, First of the roll-image, aceasta ar putea arăta exact la fel ca scena abstractă de lângă ea, un amestec de două tehnici.

În general, jurnalul Sud este caracterizat mai ales prin culoarea albastră și nuanțele acesteia. Acest jurnal are probabil cele mai multe fotografii care au fost modificate chimic într-un fel sau altul, iar numărul de compoziții și imagini abstracte este și el mai mare decât în celelalte jurnale.

Nord / N

La nordul apartamentului se află următoarele locuri emblematice importante: parcare de lângă bloc, sensul giratoriu care conduce traficul spre Podul Carol I, biserica albastră de lângă sensul giratoriu și câteva exemplare ale blocurilor imense de zece etaje de peste pod. Închei jurnalul cu o fotografie a unuia dintre aceste blocuri, care indică, de asemenea, că zona de trasat nu se întinde decât până aici. Primele imagini, ca și în cazul celorlalte jurnale, încep cu reprezentări ale spațiilor interioare, apoi ies treptat din interior și continui spre unitățile cele mai îndepărtate.

Deoarece cele mai puține fotografii au fost făcute dinspre nord și pentru că am circulat foarte rar în acea direcție, continuitatea pe care am vrut să o creez prin senzația unui spațiu nu s-a realizat. Mai exact, asta înseamnă că la sfârșitul jurnalului se află și o fotografie care ar fi trebuit să fie la început, pentru că este mai aproape de apartament. Un exemplu în acest sens este o pagină în care se vede balconul apartamentului din exterior, din parcare, iar pe această pagină există și o fotografie a mașinii pe care o văd de fiecare dată când plec undeva. Cele două fotografii sunt lipite pe o a treia fotografie. Iar acea fotografie este o imagine alb-negru care a fost atât de degradată de experimentul cu clor încât niciun element nu poate fi desprins din fotografia originală. Ceea ce se obține este o suprafață neagră zgomotoasă, granulatată și texturată, care pune în evidență compoziții figurative curate, clare și definite.

În ultimii trei ani de cercetare și creație, am dobândit o imagine din ce în ce mai clară a fotografiei analogice și experimentale. Aceste tehnici sunt procese foarte lente și necesită răbdare. Pe de altă parte, a devenit și foarte costisitoare din cauza situației economice actuale. Am ajuns la concluzia că fotografia analogică și experimentală vor deveni o activitate durabilă pentru un grup restrâns de oameni, creatori și cred că ar putea apărea o subcultură.